

Ježíš! Toto magické jméno mne napadlo v momentě, když jsem Josefa ve svém životě potkala úplně poprvé. Ježíš, který nezemřel ve svých třiatřiceti letech, ale který žil dál a postupně zestárnul – byla přesná definice toho, na co jsem tehdy pomyslela. Na ten den a na tu chvíli si velmi dobře pamatuji: byl to takový poklidný slunečný srpnový den, kdy už ve vzduchu nepanoval žádný palčivý letní žár, ale jen příjemné teploučko, jaké se obvykle přihlásí na konci vydařeného léta. On seděl na nižším kovovém zábradlí, obklopen hloučkem několika dalších kumpánů. Někteří kolem něj jen tak postávali, jiní se hlasitě smáli, on popíjel svoje pivečko a rozverně bavil celou společnost. Byl dost odlišný od těch ostatních, kteří mu naslouchali - to bylo patrné na první pohled. Napadl mne tehdy trefný příměr – jednooký mezi slepými, nebo král mezi poddanými. Ano, to byl můj první dojem, který mne ani později nezklamal. Přesně takový onen muž byl – nápadný, výrazný, nepřehlédnutelný, sedící na tom svém kovovém zábradlí, ze kterého se už dávno odloupal původní zelený nátěr. A přitom bych ani nedovedla pravdivě vyčíslit, kolikrát jsem v minulosti prošla kolem toho nenápadného zábradlí a nic významnějšího se nestalo. Nacházelo se na menší křižovatce dvou málo frekventovaných tišších ulic, a to Císařské a Polní, a poznenáhlu se stávalo význačným pilířem celého příběhu.

A vlastně by se nic zvláštního nestalo ani onoho teplého srpnového odpoledne, kdyby onen muž na sebe tak okatě neupozorňoval.

V té době jsem měla už dva měsíce za sebou oslavu svých osmatřicátých narozenin. Měla jsem skvěle fungující rodinu a v té době jsem měla už i peníze. Brzy jsme se celá rodina měli stěhovat do většího světlejšího a prostornějšího bytu.

A já si to toho památného dne hrdě vykračovala ulicí v krátké letní sukýnce. Pyšnila jsem se hnědýma nohama, které jsem si nedávno opálila u moře. Měla jsem obuté vysokánské podpatky, ve kterých mne ještě tenkrát nebolely nohy. A k tomu všemu jsem byla spokojená, šťastná a někdy prý i docela rozverná ...Chodníky, domy a stromy jsem vnímala způsobem jakoby byly věčně zality zlatým svitem sluneční záře. Stačila jsem se ještě několikrát blaženě nadechnout a udělat pět šest kroků, než jsem se ocitla v těsné blízkosti *jeho* skupinky. Na naše první setkání si dodnes živě pamatuji: přesně se mi vybavuje jeho letní kostkovaná košile, světélkující jasně zelenými mořskými odstíny, široce rozepnutá a hluboce odhalující jeho stále pevnou opálenou hrud'. K ní měl oblečené kratší kalhoty pískové barvy a kolem krku uvázaný dekadentně pestrý šátek. Nedbalé svršky zakrývaly urostlou maskulinitu, vystavěnou z pevných kostí a tvrdého masa, jejíž proporce byly anatomicky tak souměrné, že zadržovaly příčinu k okamžitým fantazijím: v mysli tedy odhazují všechny jeho svršky a oblékám ho do parádní důstojnické uniformy (k této vizi mi nahrává jeho nepřehlédnutelný knír). Anebo si ho představuji jako francouzského bohéma, který se nenápadně stává módní ikonou zrudlé smetánky. Ale podobně dobře by obstál i jako neohrožený anarchista, nebo vytrénovaný cirkusák, nebo oduševnělý duchovní mistr. Jeho vizáž se zdála být univerzální. Pohledem jsem se lehce dotkla jeho pěkně stavěné lebky, jeho statného těla, jeho protáhlých pevných údů, když mne v tom samém okamžiku stihl jeho lichotivý pohled. Lehký stín úsměvu mu pohrával na rtech, když pohlédl na své kumpány a řekl: „ Všimněte si, pánové, jaká krásná stvoření se ještě dokážou na této planetě zrodit!“

Ta slova sice nenápadně adresoval mne, ale říkal je především těm dalším několika mužům, kteří mu dělali společnost. Přesto – ať jsem to jeho výrazné –

všimnete si, pánové – slyšela sebečistěji a jasněji – nijak jsem nereagovala, ani jsem se neohlédla, neusmála se, ani nepoděkovala. Spíše jsem se zapýřila jako malá holka, která hledí cudně do země a chtěla by být co nejdříve z dohledu. Zrychlila jsem krok, ale když jsem zanechala celou skupinku za svými zády, lehký úsměv příjemného zadostiučinění slabounce pohrával i na mých rtech.

Byla by to jedna zcela banální epizodka, na kterou bych nejspíš i velmi brzy zapomněla, nebýt oněch několika příjemných náhod, které měly na svědomí naše sice nepravidelná, zato však celkem častá setkání. Přesto jsme se nezdravili!

A zatímco já ho velmi jasně vnímala, netuším, do jaké míry vnímal on mne.

V podobném duchu jsme se čistě náhodně potkávali přibližně další rok, než nastal čas mého stěhování. Po patnácti letech jsem s velkou radostí opouštěla náš původní tmavý a studený novomanželský byt. Stěhováním jsem sice změnila adresu, ale zůstala jsem bydlet ve stejném okrsku. Od původního bydliště jsem se posunula jen o několik ulic dál směrem na jih. Přesto jsem tímto bezvýznamným geografickým posunem ztratila onoho neznámého muže na dlouhé měsíce z obzoru. Najednou tu nebyl! Nepotkávali jsme, nevidali jsme se a naše němé rozhovory na určitou dobu ustaly.

Stalo se to pak na podzim a proběhlo to velmi spontánně. Přesně v polovině listopadu nastal nečekaný zlom: slovo dalo slovo a my dva jsme se bez předchozího kontextu dali do hovoru. Vypadali jsme jako staří přátelé, co se dlouho neviděli, nebo jako ti noví, co se budou teprve poznávat. Moje neobvyklá, spontánní ochota rozmlouvat byla (i pro mne) o to zvláštnější, že jsem nikdy nepatřila k těm odemčeným, vstřícným duším, které by lehce navazovali rozhovory, natož vztahy. Než bych sama oslovila, dvakrát si to vždycky rozmyslím; proč jsem tedy porušila tento starý hluboko zakořeněný úzus, bylo i pro mne záhadou. Vím jen, že někdy přijdou chvíle, kdy opakovaně kráčíte vstříc

člověku, kterého se posléze toužíte alespoň na okamžik dotknout: třeba pohledem, pozdravem nebo prohozeným slovem. Proč je tomu tak, to ať raději zůstane záhadou. My dva přece rozmlouvali už nesččetněkrát, němě, jen očima, já se ho ptala, on mi odpovídal ...

Jenže 15.listopadu nastal onen zlom. Jakmile jsem ho uzřela, nevnímala jsem už nic, než okolní zimní ulici a jeho klidnou ztichlou auru. Avšak s vidinou konečného sblížení jsem ještě stále otálela. O slovo se totiž hlásily ty věčné nesmyslné zábrany, které mi našeptávaly, že nemůžu k němu jen tak přistoupit a když už, tak co udělám, co řeknu? Jak bych mohla co nejvhodněji oslovit takovou bytost? A co obnáší slovo - nejvhodněji. Tohle byly moje problémy – tyto moje věčné tvrdošíjné rozpaky, které byly nakonec – což jsem vůbec nečekala – rozdrceny právě jeho lehkou nenucenou kuráží. O nás dvou totiž rozhodl Josef. Představte si to: právě mívám tu jeho nekonečně klidnou tělesnou schránku, jejíž střízlivosti se máloco vyrovná, a on najednou přistoupí ke mne, požádá mne o jednu laskavost, vůbec to nestojí za řeč, vyhovím mu a známost je na světě. Ten muž má krásný pohled, (poprvé ho vidím úplně zblízka), má čarovné oči, hnědé a hluboké a v tom rozhodujícím okamžiku je dalek jakéhokoli ztroskotanectví. Byl to právě on, co úspěšně spustil padací most k mé rozpolcené duši.

Pamatuji se ještě, že jsme začali úplně banálně – prohodili jsme něco o počasí, o tom, že je sice teprve listopad, ale že už pořádně přituhuje ... Řekl, že jemu obvykle nikdy nebývá zima a když mu tuhnou zimou uši nebo konečky prstů, představí si, že je jaro a všechen chlad ho prý v mžiku opouští. Na zimu si prý musel rychle zvyknout, stejně jako na všechno ostatní příkoří ...

Poslouchala jsem jeho klidná slova ověčená lehkým úsměvem. A právě ten jeho přitažlivý úsměv způsobil, že jsem padla do neobvyklých rozpaků. Obestřely mne ty protivné babské strachy jako: co když nás někdo sleduje a co si pomyslí? Došlo

mi, že právě stojím tváří v tvář zcela neznámému muži. Lidé přece chodí kolem nás, rádi pozorují a milují klepy. Co když se dostanu do řečí? Znejistila jsem a nenápadně jsem se porozhlédla. Tichá ulice se mi vinula nahoru před očima. Vyplněná byla jedním obyčejným všedním dopolednem a jedním plachým neobyčejným střetnutím.

O čem jsme si poprvé povídali – to si už dnes pamatuji jen velmi matně. Nebylo to však nic tak důležitého, co bych mohla položit na tyto stránky. Do paměti mi zůstali silně vryty jen barvy a pocity: barva onoho všedního dne, překryta šedivě-bílou clonou zimní mlhy a pocit z nevšedního uspokojení nad skutečností, že jsme se konečně seznámili. Podivné a zvláštní.

Cítila jsem, že toho dne nastal čas na rozloučenou. Podívala jsem se mu zpřímá do očí a na závěr se nemohla nezeptat: „Jak je to možné, že právě vy?“

Význam otázky ihned pochopil. Na nic se neptal, okamžitě věděl, jak jsem to myslela. Ale neodpověděl mi. Svými širokými rameny mlčky naznačil, že neví. Mírně je povytáhnul nahoru a hned na to prudce spustil dolů. Byla bych vděčnější za konkrétnější odpověď, ale nemohla jsem žádat víc. Na zevrubnější rozbor bylo stále ještě velmi brzo.

Rozloučili jsme se. Tichá ulice se mi opět vinula nahoru před očima. Klíčkem jsem odemkla branku a po betonových schodech vystupovala nahoru ke svému království. Zatím to netuším ani já a nejspíš to netuší ani on, že v příštích několika měsících vstoupí nechtěně a lehce do mého života.

Uběhne dalších několik listopadových dní. V okamžiku, jak ho v dálce spatřím, uklidním se. Blížím se k němu. Dělá nejprve, že mne nevidí, ale mne neošálí. Vím moc dobře, že mně vidí. To, že přicházím, nejspíše vycítil ještě dříve, než mne

spatřil. Má totiž čistou hlavu, otevřenou vyššímu vnímání, je osvobozen. Dívá se na poslední zhnědlý podzimní list pakaštanu koňského a ví, kdy spadne. Duši mu netlačí žádné větší starosti. Úsměv na rtech, (který tak často a ráda spatřuji), nekálí žádná osobnostní krize, ani nezaplacené daně či starosti s nevděčným potomstvem.

Staneme tváří v tvář a já zažívám opět ten příjemný pocit, že stojím v blízkosti známé bytosti, kterou je potřeba pozdravit. Jeho bystré oči vycítí moje pohnutky. Pozdraví jako první. Dokonce mne osloví madam a přitom se usmívá. Někde uvnitř rychle konstatuji, že je velmi milý. Milý a kdysi musel být i velmi hezký. Přitom odmalička věřím jedné pohádkové pravdě, podle které by hezcí lidé nikdy neměli dopadnout špatně. Při pohledu na něj si musím tuto skutečnost stále opakovat. Požádá mne zase o malou laskavost. Udělá to velice slušně. Z jeho chování vycítím, že k ženám přechovává zvláštní úctu, řekla bych až jakýsi starosvětský druh uctivé poklony, která se už z dnešní doby pomalu vytrácí. Bez delšího rozmyšlení mu vyhovím a on mi uctivě poděkuje.

Prohodíme ještě pár slov - tentokrát takzvaně proto, aby *řeč nestála*. Je to naše druhé setkání, ale komunikace trochu vážne. Není to mou vinou; není to ničí vinou. Slova-gesta-rozhovor se toho dne nemůžou pohnout z místa. Zdržuje je Josefova nevyzpytatelná zatvrzelost, která občas přebíjí jeho přirozenou upovídánost. Jeho postoj mi napoví, že si nepřeje další dialog. Tato zvláštní umanutost mi bere odvalu. Je natolik výrazná a zjevná, že se už raději na nic nezeptám. I takový on někdy je!

Než se rozloučíme, neřekneme už ani slovo. Mezi námi nastává významné ticho, které přesto – zdá se mi – mluví. V duchu se ptám, jak dlouho nám to vydrží? Dělán si starosti, aby se mi neztratil, aby mi neulítnul jako nějaký upovídáný papoušek, zkrášlující další neznámou ulici. Tito zvláštní mužové jsou přece jednou

tu a jindy zase onde. Nesvazují je žádné morální zásady. Odběhnou někam a nikdo je více nespátří. Patří jim všechno a nepatří jim vůbec nic. Doma jsou takřka všude. Na ničem nelpí, nemají žádné pevnější vazby. A dost možná, že nelpí ani na životě. A kdyby to jen trošku šlo, ráda bych si ho nějak pojistila. Jenže žádné zázračné pojistky nebyly zatím vynalezeny a tak se jistím alespoň otázkou: „Budeme si povídat?“ Odpoví krátce, že budeme. „Zítřka, pozítří, nebo někdy jindy?“ ptám se jako dítě. Neodpoví mi, jen uctivě skloní hlavu na znak kladné odpovědi. „Budu se moc těšit,“ řeknu tiše a odcházím. Tichá ulice se mi opět vine nahoru před očima. Dojdu k brance, otevřu jí a hned nato zavřu, vystupuji po betonových schodech lemovaných bohatým kobercem z břechtanu. Jindy počítám schody jako bezstarostné dítě, dnes myslím na Josefa. Večer to všechno vyprávím rodině. Jejich odezva je neutrální.

Když jsem našla Josefa na tom samém místě potřetí, bylo to přibližně za další týden nebo tak nějak, začínala jsem doufat v určitou jistotu. Vypadalo to, že bude na něj spoleh a že mi jen tak neuteče. Proč jsem se jeho možné ztráty tolik děsila, zůstalo ukryto v mém nevědomí. Oblečen byl jako vždycky do těch svých obvyklých nenápadných svršků, kromě modrobílého bavlněného trička, které mu zpod rozepnuté pětové bundy svítilo na dálku.

Z toho klasického trika okamžitě dýchlo na mne léto, azurové moře, hořký písek, dechberoucí rozlehlý přístav, špinavé doky, nákladné lodě, sluncem ošlehaní přístavní dělníci, námořníci ...

Ale proč mi Josef najednou připomínal právě takového vysloužilého námořníka, který se po mnoha letech vrací zpátky do rodné vísky, kde však není nikoho, kdo by ho tu čekal? Generace jeho rodičů už dávno vymřela, bývalé milenky zestárly k nepoznání a generace následující ho tu nezná. Všichni se ptají,

kde se tu ten tulák najednou vzal? Ale tulák ničeho nedbá, jen se pod fousem tajnosnubně usmívá a myslí si přitom svoje.

„Poslyšte,“ zeptala jsem se ho, když jsme se přivítali, „na co právě myslíte? Oblékl jste si takové fešné tričko, třeba vám přináší nějaké pěkné vzpomínky.“

Ale Josef nesouhlasil: „Kdepak! Vůbec ne! Hlavou se mi nehoní žádné romantické vzpomínky. Každý den spíše žasnu nad tím, že jsem ještě stále tady.“

„Jak to? Jak se to stalo?“

„Kdysi dávno, před mnoha lety, když mi bylo patnáct jsem se poprvé dostal do situace, kdy jsem docela vážně balancoval na hranici mezi životem a smrtí. A vlastně by se nikdy nic podobného nestalo, kdyby tomuto neštěstí nepředcházela jedná běžná rodinná sešlost, která se odehrála někdy v roce 1960, tedy dlouhých šest let předtím. Tehdy mi bylo teprve devět, byl jsem ze všeho nového strašně vykulený, ale zároveň jsem do všeho strkal zvědavě nos. Den oné sešlosti padl na neděli, kdy se do našeho malého bytečku nahrnuli různé objemné tetičky a vymódění strýčkové, takže v domě nebyl kout, kde by se dalo volně dýchat. Nejraději bych si tehdy odběhl do dětského pokoje a tam se věnoval vlastním věcem, jenže matka byla neoblomná a trvala na tom, že si nás (jako děti) strýčkové a tety musí dosyta užít. Maminčinu laskavému slovu se nedalo odporovat, takže jsem navzdory tomu, že jsem byl celý zemdlený a otrávený, zůstal sedět u stolu. V místnosti byl vydýchaný vzduch, bylo mi vedro k zalknutí a k tomu jsem ještě musel poslouchat ty otcovy příšerné dechovky z gramofonu. Nudil jsem se k smrti. A tak jsem chvíli jen tak tupě bloumal po té různorodé obstarožní společnosti, po chvílce jsem se však očima zachytil na zajímavé láhvi řecké Metaxy, jejíž vysoká sošná silueta se tyčila uprostřed stolu jako nějaká antická bohyně. Pamatuji si, jak jsem po čase soustředil všechnu pozornost jen na ní. Na její krásnou etiketu, na její zlatistě-medovou barvu, na nezaměnitelnou osobnost oné lahve, na její

autoritativní pózu, čníci nad stolem plným použitých kávových šálků, talířů, příborů, ubrousků ...zkrátka - zalíbila se mi. Nebudu nic předstírat – už tehdy, ve svých devíti, jsem v ní spatřoval náznak rafinovaně svůdné ženskosti, které jsem se v té chvíli toužil alespoň letmo dotknout. A tak jsem tu láhev vzal obřadně do ruky a bedlivě pozoroval její obsah, přelévající se z místa na místo, podle toho, jak jsem jí nakláněl. A vpíjel jsem se pohledem do té její nezaměnitelné barvy, jenže to co následovalo pak, bylo tak nečekané a rychlé, že jsem si ani nestačil uvědomit, že se tak stalo dílem nepromyšlené náhody a dílem otcovy velikánské zloby.

Když jsem si totiž tu láhev otevřel, automaticky jsem si jí přiložil k puse, abych alespoň na chvíli vypadal dospěle jako všichni ostatní. Neměl jsem vůbec v úmyslu se jí napít; dokonce jsem neměl v úmyslu ani košťovat, to ne, jen jsem si tu láhev přiložil ke svým rtům a tehdy ...

A tehdy to přišlo! Dostal jsem zničehonic takové zaucho, že mi praskl ušní bubínek! Všecky hlasy v místnosti na okamžik ustaly. Pak následoval Egonův divoký chechtot, po kterém se šum v místnosti opět rozběhl. Tetičky nesouhlasně hýkaly a strýčkové si něco nesouvisle brumlali. Oslava začala vykazovat známky mírného chaosu, zatímco já ... já byl tak vyplašený, že jsem tu láhev okamžitě položil zpátky na stůl, jenže udělal jsem to tak nešťastně, že se bohyně - Metaxa převrhla a smočila nejen mamčin sváteční ubrus, ale vylitá tekutina narušila i vzácnou lesklou polituru jídelního stolu, která už pak nikdy nebyla taková jako dřív. Byl jsem tak vyděšený, že mnou nepohnulo ani bratrovo notoricky známé škodolibé popichování. Egon se pak sám chopil převrhlé lahve, provokativně si jí přiložil k puse a poté, co si jednu pořádnou lokl, popadl moji stále se třesoucí dlaň a tou si slastně otřel ústa. Otec k tomu jen němě přihlížel, ale neřekl ani slovo. Otec Egonovi skoro nikdy nic neřekl, jen na mne vrhal střídavě rozzlobené pohledy a střídavě si masíroval dlaň, která ho musela pořádně štípat.

Asi měsíc po sešlosti si mne otec odtáhl stranou a řekl mi něco, co jsem, pakliže jsem chtěl, mohl považovat za určitou omluvu. Vysvětlil mi, že přesto, že ho to mrzí, zejména to moje pošramocené ucho, on prý dobře ví, proč mi tu facku vypálil. Poprosil mne však, abych se na příčinu přesto neptal, jsem prý ještě malý a mnohému bych neporozuměl. Až povyrostu, všechno mi vysvětlí. V té době jsem samozřejmě netušil, že pití alkoholu je pro mého otce něco jako smrtelný hřích, tudíž jsem sotva mohl pochopit jeho náhlé rozohnění. Otec se nikdy ničeho nenapil a alkohol, který jsme doma přechovávali, byl určen výhradně pro hosty.

Jeho omluva částečně zmírnila pocit pokoření, který mne zejména v prvních měsících hodně vnitřně drtil. Velkou část bolesti pak vyhojil čas, takže o šest let později, v roce 1966, kdy mi bylo patnáct, jsem se domníval, že jsem na celou záležitost úspěšně zapomněl.

Za těch šest let se v mém životě samozřejmě mnoho věcí změnilo; tak například to, že jsem k mé libosti právě ukončil základní školní docházku a na dlouhou dobu ztratil z dohledu pilnou spolužačku Matyldu Tichou. Necítil jsem se už zdaleka tak nemotorně a bezbranně jako dřív, přesto jsem na láhev už nikdy vícekrát na žádné z rodinných oslav raději nešahal. A také jsem se prudce vytáhnul; na konci léta 1966 jsem měřil skoro metr devadesát jako Egon. Na otce, jehož výška dosahovala pouhých metr sedmdesát, jsem pohlížel zcela jinýma očima. No a můj rozbitý ušní bubínek – ten mi mezitím pěkně srostl; dokonce bych řekl, že na to ucho jsem začal i lépe slyšet.

Co vám budu povídat - dařilo se mi opravdu skvěle. Překypoval jsem přebytečnou energií, od jejíhož přetlaku jsem si začal ulevovat sportem; dal jsem se na veslování, už ani nevím, kdo mě k veslu dostal ... Nicméně, toho léta jsem se nechal přemluvit k jednomu amatérskému fotbalovému zápasu, jehož vyvrcholení přineslo do mého života velký zlom. S kluky ze sousedství jsme měli hrát proti

takovým strašně nadutým nepříjemným hochům, kterým jsme to toužili již delší dobu pořádně nandat. Na výhru jsme sice moc nesázeli, ale když jsme přesto vyhráli, pořádně nás to povzbudilo. Několik z nás zamířilo hned po zápase do nedaleké obory, kde jsme hodlali – pěkně v tichoučku, aby jsme nepobuřovali – výhru jaksepatří oslavit a - apropos – kde jsme se chtěli všichni radostí opít! Tedy všichni, ano, chtěli to všichni – kromě mne, samozřejmě. Ale nedivte se mi, prosím! Já byl převelice slušný hoch! Do té chvíle jsem ještě stále nosil těsnou kazajku synovské poslušnosti a byl jsem disciplínou natolik prosycen, že jsem doufal, že to tak zůstane napořád. Rty jsem měl ještě stále panenské – lihem nedotčené, přesto(!), tušil jsem, že vyhnout se pití nebude zas tak jednoduché! Ptáte se, co že mne tak strašilo? Výsměch! Výsměch a odsouzení – toho jsem se děsil ze všeho nejvíce.

A jak jsme tam tak postávali v té příjemně chladivé, zšeřelé oboře, znenadání se mezi námi objevily čtyři lahve fernetu, které začaly kolovat z rukou do rukou. Zpočátku jsem se jim zdárně vyhýbal; vždycky jsem je nenápadně podával dál, jenže po čase si toho všiml jeden z fotbalistů a ten mne začal hecovat. Řekl, že to není spravedlivé a že by parta měla za všech okolností držet pohromadě. Kurážně vykřikoval, že by nikdo neměl *zbaběle stát stranou*. Vzduchem se přitom táhly zvuky uzalého mlaskání, tudíž si asi dovedete představit, jak se moje svědomí povážlivě rozhoupalo. Vyhráli jsem spolu, fotbalista fanaticky křičel, tak i oslavujme spolu! Láhev se mu právě dostala do rukou a tak se automaticky obrátil na mne a řekl: No tak, Josefe! Nedáš si s námi? A pak si se zručností profesionálního pantomimisty přiložil láhev k ústům, ale nenapil se. Ne! Jen si jí přiložil ke rtům, jako kdysi já, když mi bylo těch devět.

A tehdy nastal dramatický obrat. Posilněn nečekaným vítězstvím, posilněn pevně semknutou partou, posilněn omamným zápallem onoho krásného odpoledne,

konečně jsem sebral odvalu – popadl jsem tu putovní láhev, přiložil si jí ke rtům a zvedl jí dnem vzhůru. Všichni hoši radostně zaburáceli! Unisono křičeli: bravo, Josefe, bravo, bravo, bravo ...a já se v té chvíli začal chovat jako smyslů zbavený! Začal jsem Fernet zuřivě hltat. Všechny zapomenuté bolesti z dětství, můj prasklý bubínek, Egonova věčná ironie a jeho pekelný smích mne poháněly k tomu, abych tu palčivou tekutinu vydržel a abych jí statečně polykal dál. Všechny šrámy jsem se snažil obratně splachovat, ale pozor! Byl tu ještě jeden velmi podstatný aspekt! A to hrdopyšná osobnost mého přísného otce, na kterého jsem tehdy nejvíce myslel. Byl to především on, kterému jsem chtěl otevřeně a vědomě ublížit, kterému jsem chtěl ukázat vlastní vůli, vlastní dospělost, vlastní pomstychtivost. Hodlal jsem přijít domů pozdě v noci totálně ožralý a předvést mu, že se ho nebojím. A věřte mi, že každý další lok mi k tomu jen úspěšně napomáhal – stával jsem se kurážnější, srdnatější, zmužilejší ... Prožíval jsem další nečekané vítězství. A hoši mi k tomu krásně nahrávali, když nadále hulákali, zvedali ruce do vzduchu a skandovali: bravo, Josefe, bravo, bravo ...

Poslední vjem, který jsem si zapamatoval byla barva oblohy, která mezitím úplně ztmavla. S tělem, těžkým jak olovo, jsem se ještě stačil dopotácet k rozbité lavičce a tam si plně uvědomit, že kolem mne už není živé duše, že všichni odešli, někam se rozprchli a nechali mne tam v oboře úplně osamocené. A uvědomil jsem si též, že ještě stále držím v ruce tu omamnou láhev, kterou mi starostlivý kluci schválně ponechali, ať se s ní pořádně seznámím. Celý večer mne ujišťovali, že ji budu v životě hodně potřebovat a možná, že jí budu i hodně milovat. Jak pravdivé bylo toto proroctví, to dovedu posoudit až dnes! Jenže tehdy,“ Josef se shovívavě usmál, „ jsem jim nerozuměl. Nedovedl jsem si takovou lásku představit, nedovedl jsem si odvodit, z čeho by vyvěrala, z jakého motivu by vzešla. Jediným cílem, kterého jsem si té noci stanovil, bylo, abych se konečně

odlepil od lavičky, abych se postavil na nohy a abych dokonal to psychedelické dílo a šel se domů pomstít.“

Noc pokračuje. Je příjemná, teplá. Josef sedí na lavičce, neschopen nicotného pohybu, ještě hodně dlouho. Obora je přitom liduprázdná, černá a dusná...

Toho samého večera se pan Bursa právě zvedá ze svého letitého křesla. Jde o starého pána, věkem kolem sedmdesátky, bezdětného vdovce, který patřil ve městě donedávna mezi knihkupeckou elitu a jehož rodiče kdysi za první republiky vlastnili velkou tiskárnu. Vydávat se na delší procházku neměl toho večera vůbec v úmyslu. Hodlal spíše jen rychle obejít činžák, počkat, než Atinka vykoná potřebu a hned se vrátit domů. V předsíni tedy neochotně nasadil vodítko na obojek a jakmile otevře dveře, Atinka uhání a radostí se hlasitě rozštěká. Pan Bursa se však jen velmi neochotně podřizuje instinktu své všetečné fenky. Snaží se jí domluvit, aby tak náruživě neutíkala, ale to už jsou oba na ulici a pak už brouzdají v nedaleké oboře, vcházejí do ní hlouběji, atmosféra potemnívá... Fenka ho doslova táhne k nedaleké lavičce, chrčí a občas se i zakucká, ale starý pán má toho najednou dost! Zlostně ní trhne a chystá se jí pořádně domluvit, jenže, oči ho asi neklamou, říká si, něco tam na chodníku skutečně leží. Když doběhne k lavičce, zděsí se!

„Slyšíte mne?“ promluví. „Slyšíte mne, mladý muži?“

Skloní se nad Josefovým tělem. Mladý muž leží naznak a vůbec nevypadá dobře. Pan Bursa pocítí náhlou bezradnost a tíseň. To mladé tělo se vůbec nehýbe.

„Co budeme dělat?“ zeptá se fenky, která bolestně zaskučí. „Musíme okamžitě zavolat sanitku,“ řekne, neboť to statné tělo sám neunes.

Telefonní budka je naštěstí nablízku a pan Bursa má u sebe pár drobných. Za chvíli už houká sanitka, zdraví muži sršící energii vyskakují z vozu a Josefovo tělo

nakládají na nosítka. Starý pan se ještě stačí pozeptat, do které nemocnice chlapce povezou, a když sanitka definitivně zmizí a park opět ztichne, rozrušením si musí sednout na lavičku. Fenka je také nervózní. Tu poposedává, tu skučí ...

Teprve tehdy si pan Bursa všimne nedopité lahve Fernetu, která opuštěně stojí na druhém konci lavičky.

Druhého dne ráno po probuzení na nic jiného nemyslí. Včerejší neštěstí nemůže dostat z hlavy. Zatímco sedí u svých novin a snídá, fence povídá, že se odpoledne půjde na toho hochu do nemocnice přeptat. Atinku přitom hladí po hlavičce a slibuje jí, že hned, jak se vrátí, vyrazí společně na dlouhou procházku do parku.

V nemocnici se horečně ptá na mladého muže, ke kterému byli včera večer přivoláni zdravotníci. Odvolává se na skutečnost, že ho sám našel, ačkoli není jeho příbuzný. Po dohadech mu nakonec sestřička sdělí, že hoch má těžkou otravu alkoholem a toho času je v kómatu. „ V kómatu!“ pan Bursa vykřikne a zavravorá. V náhlém šoku položí sestřičce další nesmyslnou otázku: „ A kdy se probudí?“ Sestřička se shovívavě pousměje a řekne: „ To přece nemůžeme nikdo vědět!“

A hned po návratu domů to vzrušeně vypráví své fence a mezitím, co si mu ona vyskočí do klína a smutně u toho skučí, starý pán už ví, že do nemocnice zavítá i zítra.

Ale ani druhý den ho k Josefovi nepustí. Řeknou jen, že jeho stav se nezměnil, kóma pokračuje. „ Musíme čekat,“ sestřička se usměje a zmizí za dveřmi. Podobně to proběhne i třetího a čtvrtého dne. Pátého dne se pan Bursa snaží přemluvit doktory, aby ho pustili k pacientovi. Sestřičkám přinese bonboniéru a květiny a uspěje. Když vejde do pokoje, u postele najde drobnou usouzenou ženu, která tu tiše naříká, tu se hlasitě modlí. Nejspíš je to chlapcova matka. Příchozího

si nevšímá, nezeptá se ho – kdo je a co chce, ne, ne, plně se oddává svému zármutku a není k utišení. Poté, co ženu chvíli pozoruje, zaměří pohled na pacienta. Konečně teď – při denním světle – se může pořádně podívat, koho to vlastně zachránil. Tělo, které leží na bělostném prostěradle, je napůl muž, ale napůl stále ještě dítě. Chlapec má delší kaštanové vlasy, které mu v měkkých vlnách splývají až na ramena. Hedvábnou pleť i vystouplé lícní kosti má krásně opálené. Je to pěkné dítě – pomyslí si pan Bursa – urostlé, svalnaté, jako socha tesaná z růžového mramoru. Tehdy matčiny vzlyky ještě více zesílí. Žena začne horečně líbat hochovy bezvládné ruce a hlasitě mu slibuje splnění každého přání, jen aby už konečně otevřel oči. V tom lehce vrznou dveře a k Josefovou lůžku tiše přistupuje další osoba: je to starší muž. Pan Bursa se domnívá, že by to mohl být pacientův otec, za kterým se hned v závěsu objevuje asi osmnáctiletý hoch a jako poslední se dere dovnitř ještě děvče ve věku asi osmi let. Pan Bursa se instinktivně stahuje do kouta. Touží ještě chvíli pobýt v kruhu těchto nešťastných, ačkoli pro něj zcela neznámých lidí, a proto se snaží zůstat nenápadný. Z tabule, která je zepředu připevněná k nemocniční posteli se dozvídá, že spící hoch se jmenuje Josef Gottfried a že se narodil v roce 1951.

Starý pán se objevuje v nemocnici každé odpoledne. Nesnaží se chlapce za každou cenu vidět, jen se chodí informovat, zdali se už náhodou neprobral.

Josefova matka si bere z práce volno a celé hodiny se soustřeďuje na to strašné koma svého syna. U nemocničního lůžka dokáže prosedět celé dny. A oč je Antonie Gottfriedová tišší, pokornější a v obnažování vlastní bolesti mnohem prostší, její manžel si s kritickou životní situací neví rady. Když mu lékaři po vstupních vyšetřeních sdělí, že u Josefa naměřili 4,3 promile alkoholu v krvi, málem ho zasáhne mrtvice. A po právu se táže - jak se mohlo něco takového stát? Teprve patnáctiletý hoch, jeho slušný spořádaný syn a 4,3 promile alkoholu v krvi!

Jak jdou tyhle dva extrémní pojmy dohromady? Tato zpráva ho natolik sebere, že v prvních dnech jen nadává na celý svět jako pravý dlaždič: na mizerný život, na vrtkavý osud, na svého otce Leopolda, na nenáviděný politický režim, na zrádné fotbalisty, na všechny výrobce alkoholu v zemi, na Boha, který toto svinstvo vynalezl a udělal ho tak lákavým ...A proklíná i Ježíše, který kázal vodu, ale sám pil víno, a proklíná pošetilost, nesoudnost a lehkomyšlnost mladé generace, proklíná takřka celý svět, jen vlastní podíl viny na celém neštěstí si jaksi neuvědomuje. Druhým krokem, který udělá je, že si pozve na kobereček všechny ty mladé a po hříchu nezodpovědné fotbalisty a v návalu zoufalství je osočí, že *zabili* jeho syna. Egon, který je také přítomen, se však kluků zastane. Upozorní otce, aby pro příště volil správnější slova, neboť Josefovi stále ještě tluče srdce. Otec se tehdy mírně uklidní, o krůček ustoupí, to ano, ale vymačkávat pravdu všemi možnými prostředky stále nepřestává. Po třech hodinách jalových debat se dokonce nezdráhá završit schůzku hrozbou – že kdyby došlo na nejhorší – předá celou věc policii a mohlo by se jednat i o kriminální čin.

Dlouhých pět dní se pak nezdravě rozčiluje, než se mu podaří vyplavit (ze sebe) prvotní vlnu všeobecné nenávisti. Ale jeho syn přesto stále neotvírá oči. Tehdy plynule přechází do fáze tichého bědování! Takové prokletí, hudruje si jen tak pro sebe, takové prokletí! Nejprve vezmeš mého otce – oroduje v duchu – a teď z těch samých důvodů hodláš vzít i moje dítě! A uprostřed této zcela neslýchané a nikdy předtím nepředpokládané dědečkovsko – vnukovské vazby okamžitě hledá rychlou pomoc u své manželky, avšak ta je podobně jako on, v koncích. Postupně jim dochází, že komatózní stavy můžou trvat dlouhé týdny, ne-li celé měsíce, zároveň však chápou, že pokavaď je tu koma, je tu i Josef (!), je tu jejich milovaný syn, který sice jen bezvládně leží na nemocniční posteli, ale stále žije, stále mu ještě

pravidelně tluče srdce, tudíž doutná tu jakási mizivá šance, ovšem podobné úvahy jim pochopitelně žádnou větší útěchu nepřinášejí.

A když ani po těch osmi nesnesitelně dlouhých, vyčerpávajících dnech nedorazí k obratu, otec se začne smířovat s nejhorším. Zcela zanechá sprostých nadávek a lituje těch, které už jednou vypustil, a aby se konečně alespoň něco pohnulo z místa, začne s Bohem vyjednávat. Slíbí mu, že pokavad' ON najde v sobě tolik dobré vůle, aby probudil jejich milovaného syna do života, nadobro přestane se zabíjením. Ale už následujícího, tedy devátého dne uvnitř sebe jasně ucítí, že v komunikaci s vyšší dimenzí žádný výměnný obchod nefunguje. Přestane tedy o cokoli prosit, přestane vyjednávat, jen čeká a modlí se ...

A pak desátého dne zaplaví vědomí toho umírajícího hochy nepopsatelně krásný vjem, který si bude do konce života pamatovat. Vnitřním okem uvidí, jak se mu do zorného pole spouští obrovský zářivý kruh. Má pocit, jakoby se před ním rozevírala krásná sluneční zahrada. Avšak nebyly v ní ani stromy, ani květy, ani motýli v ní nelítaly ...byl tam jen opojný pocit rajskeho klidu a bohatost okouzlujících vůní. A ten zářivý obrovský kruh jakoby visel před ním; zdál se být blízko, ale zároveň byl i daleko, prýštilo z něj hřejivé světlo, ze kterého posléze vystoupila do prostoru symbolická ruka. Tehdy pocítil extatické blaho, cítil, že ta ruka je dobrá, přátelská, nápomocná, že je to symbol bezpečí a jistoty. Chvíli nabízela svou štědrá dlaň, poté se stáhla zpátky, až v zorném poli zůstal jen ten zářivý zlatožlutý kotouč, vyzařující bezpečí a teplo.

Po této velkolepé vizi se náš patnáctiletý hrdina znovu narodil. Vrátil se zpátky do reálného světa a první, co pocítil, byla pevná dlaň jeho nešťastné matky.

„ Panečku! To byla velká sláva, když jsem se vrátil z nemocnice domů! Nikdo tomu nemohl uvěřit a nikdo tomu už ani nevěřil, že jednoho dne opět překročím práh našeho bytu.. Ani já nemohl uvěřit, že jsem posledních čtrnáct dní nespál ve

své posteli. Máma pak vystrojila slavnostní oběd a upekla dort, na kterém byla jedna velká šlehačková nula – můj nový začátek. A když jsem vešel do svého pokoje, který jsem sdílel se sestrou Ivetou – našel jsem tam samé poklady, po kterých jsem dlouho toužil, ale které mi byly do té doby odepřeny. Na nočním stolku čekal na mne malý moderní tranzistorák, který měl být jen můj; vedle něj ležely nové náramkové hodinky (ty staré dětské jsem okamžitě odhodil), a uprostřed pokoje zářilo nové kolo. Tolik dárků jsem nedostával ani o Vánocích. A když jsem se dosyta nabažil té nenadále štědrosti, v legraci jsem si říkal, že se mi docela vyplatilo opít se a pak si deset dní poležet v kómatu ...Ale teď vážně - nebyl bych daleko od pravdy, kdybych řekl, že žádná z dalších rodinných oslav neproběhla v tak emotivním duchu jako právě můj návrat. Moje znovuzrození rodinu jednoznačně stmelilo. Otec např., aby dostal svému slibu, rozvázal pracovní poměr na jatkách, kde pracoval od svého útlého mládí a stal se – jak to sám zdůrazňoval – neškodným malířem pokojů. A strašně zesentimentálněl. Ať už se ocitl kdekoli, nemohl více snést pohled na jiné nemocné nebo trpící děti. Když nějaké takové někde zahlédl, byl schopen se kdykoli rozplakat. I obyčejný dětský pláč mu drásal srdce. Sám to přitom vysvětloval tím, že mu život zposvátněl a proto se každé ráno ještě pěkně pod peřinou v duchu pomodlil, večer nám pak – jako dětem – dával polibek na dobrou noc, což osmnáctiletému Egonovi vůbec neimponovalo. Otcův mokrý dotek rtů sice neochotně strpěl, ale jakmile se otec nedíval, vždycky se nenápadně otřel. Ostatně, byl už ve věku, kdy by si nejraději sbalil těch svých pár švestek a odstěhoval se k nějaké sličné kamarádce. Představa totiž, že se s dalšími členy rodiny bude muset tlačit v malém panelákovém bytě ještě kdoví jak dlouho, se mu pěkně zajídala. Zatím však stále studoval a neměl kam jít ...

I máma se dala zázračně dohromady. Zase se na celý svět poklidně usmívala. A jak už to u ní bývalo dlouho zvykem – bez větších emocí nebo halasných gest dávala všem najevo, že se v něm cítí zase dobře.

Po několika měsících se pak otcovi zase vrátila lehce bojovná nálada. Nedokázal se totiž smířit se stavem věcí a měl za to, že by fotbalisti přece jen zasloužili potrestání. Dokonce celou záležitost přirovnával k jakémusi násilnému trestnímu činu, ne-li k nedobrovolnému ukončení mého panictví. Tehdy ho matka vždycky něžně pohladila po hlavě a moudře mu připomněla, že by měl být vděčen za to, že celá tragédie neskončila za branami hřbitova. Otec to tehdy vždycky uznal, ale za několik dní začal s ohranou písničkou znova.

Ano, pamatuji si to velmi dobře – vidina nedbalých fotbalistů mu vlévala do žil mnoho kurážných sil, zato vidina dědečka Leopolda...“ Josef se podíval na mne zpřímá, „ mu brávala veškerou životní odvalu. Neboť - kdo to vlastně byl – ten Leopold, ptáte se nejspíše v duchu a možná, že mi ani nebudete věřit, když vám řeknu, že jsem se rodičů v dětství na ten záhadný lidský přízrak podobně vypytał. Občas se o něm mezi řečí letmo zmínili, ale ani jednou jsem od nich nedostal férovou odpověď, což mne samozřejmě mrzelo. Leopolda jsem nemohl poznat, neboť zemřel asi osm let předtím, než jsem se já narodil. A když jsem trochu povyrosl, vytáhl jsem ze sekretáře starší rodinná alba, donesl je ke stolu, u kterého právě seděli rodiče, a jak jsem tak jejich stránkami listoval, ptal jsem se jich: ukažte mi – která tvář z těch mnoha strejdů, kterých jsem tam napočítal asi padesát – která z nich patří dědečkovi Leopoldovi. Ale rodiče jen významně koukli na sebe a pak zamítavě kroutili hlavami, že žádná jeho podobizna se nedochovala. Což jsem jim pochopitelně nevěřil a kvůli čemu jsem se pak dotčeně odporoučel do svého pokoje a nepromluvil s nimi až do večera. Jenže stejně mi to nebylo nic platný. Ani později jsem se nic nedověděl a to ani přesto, že jsem se na něj tu a tam

dále směle vyptával a že jsem se v duchu znovu a znovu zaobíral tajemstvím dědečkovy mizivé oblíbenosti u rodičů. A snad právě proto, že ho tak nelidsky odvrhli, (což jsem jako dítě vnímal velmi citlivě), zželel jsem se jeho osiřelosti a ve své fantazii jsem si ho začal rekonstruovat. Vybudoval jsem si představu jakéhosi krásného ducha, jehož postavě jsem přisoudil něco nedefinovatelně zajímavého, něco důležitého ...co jsem sám nevěděl, jak bych to vyjádřil, ale přesná definice vlastně ani nebyla potřebná. Leopold se stal mým hrdinou a nic už to nemohlo změnit.

A právě na tom, že jsem svého dědečka osobně nikdy neznal, ale on přesto žil, neboť jeho vzpomínka dokázala vždycky tak zvláště rozvracet naše obyčejné domácí štěstí, právě na tom jsem spatřoval něco fascinujícího.

Jenže pak přišlo léto roku 1966, moje koma a Leopoldova vzpomínka padla na rodinu s takovou naléhavostí, že otec doslova šílel! Zase utíkal před památkou vlastního otce, ale tentokrát neměl kam utéct. Leopold opanoval jeho mysl jako neodbytný džin. A dlužno dodat, že plným právem. Neboť o tomhle muži se doma skutečně moc nemluvalo. A protože otec ctí zásadu – o mrtvých jen v dobrém, uvědomoval si, před jakým těžkým úkolem to právě stojí. Kdysi mi přece slíbil, že mi jednou vysvětlí, proč mne tehdy v tom šedesátém udeřil tak dramaticky přes tvář. Věděl, že jednou bude muset s pravdou ven, že se bude muset přiznat, že jeho otec nebyl nic víc, než jen obyčejný podvodník a lhář, který by zapřel i nos mezi očima, že to byl věčný flink a nenapravitelný děvkař, který zplodil nějaké to nemanželské dítě, ale především, že to byl beznadějný hospodský rváč a pijan, který rozbíjel židle v každé hospodě, do které ho ještě vpustili. Bude muset přiznat, že do smrti nezapomene na jeho třaslavé delirantní stavy a na jeho poslední nebeskou svatbu, kterou uzavřel s démonem alkoholu v den své smrti.

Tento nelichotivý portrét (mého bájného Lea) mi byl konečně prozrazen na mých osmnáctých narozeninách. Otec se k celé záležitosti postavil chlapsky a několika dosti pejorativními, avšak (prý) pravdivými přívlastky se snažil starého Lea co nejvěrněji přiblížit. Vyhýbal se však jakýchkoli podrobnějších detailů a nakonec mi též vysvětlil, že když mne jako (teprve!) devítiletého klučinu spatřil s láškou u pusy (na té oslavě), vešel prý do něj takový běs, že se neovládnul a musel mi jednu pořádnou fláknout. No, vždyť se mu to také povedlo, pomyslel jsem si, ale v tom okamžiku jsem si povšiml jeho jemně se třesoucí brady a jeho lehce rudnoucích očí, a tak jsem ho vzal kolem ramen a on mne pak dlouho prosil za odpuštění. Jeho zármutek mne sice nerozplakal, ale povážlivě obměkčoval moje svědomí, abych se také přiznal ke své nerozvážné pomstě. Jenže najednou koukám, že mi otec otevřeně pláče v náručí, a tak jsem se raději vzpamatoval a pořádně jim zatřásl.

Tati, řekl jsem mu tehdy, netrap se už tolik, vždyť všechno dobře dopadlo! A on na to - no právě! Právě, že všechno dopadlo tak dobře a my stále jen přešlapujeme na místě! Pověz mi, synu, projevíli jsme alespoň nepatrnou vděčnost? Jakou vděčnost? - nějak jsem tomu nerozuměl. Podívej, otec pokračoval, měl bys udělat nějaký dobrý skutek, domlouval mi. Něco pěkného, víš? A to nejen kvůli sobě, ale i kvůli Leopoldovi! Slib mi, že něco pěkného vykonáš! Něco prospěšného! Všeobecně prospěšného! Rozumíš tomu? Otec mne plácal po obličejí, jakoby mne probíral z agónie. Byl jsem z toho všeho trochu v rozpacích. Nevěděl jsem, jak bych měl na jeho požadavek reagovat a tak jsem raději mlčel. Co by to mělo být, otec pokračoval, to už nechám na tobě, synu! Jsi už dospělý! A tím celou debatu uzavřel.

Jenže já jen pramálo rozuměl této otcově patetické uvědomělosti. Že prý mám udělat velkou věc!- smál jsem se tomu! Ale jakou? A k čemu probůh? K čemu?

Vždyť jsem normálně žil! Třetím rokem se mi výtečně dařilo, byl jsem zdravý, zcela bez následků, brzy jsem se měl vyučit truhlářem, mezitím jsem se připravoval na celorepublikové veslařské závody, a nezanevřel jsem ani na fotbal. To tedy ani náhodou. Ničeho jsem si však nevážil více, než objevu, který jsem udělal někdy kolem svých sedmnáctých narozenin, totiž – když jsem poznenáhlu šťastně přicházel na to, že jsem u děvčat obzvláště oblíbený! A všiml jsem si i toho nemalého úsilí, kterého museli mnozí mí vrstevníci vynakládat, aby získali dívku svého srdce, zatímco já nemusel dělat vůbec nic. A mohl bych teď samolibě prohlásit, že mi děvčata v celých zástupech padaly rovnou k nohám, ale já to řeknu mnohem skromněji - děvčata přicházela za mnou jaksí samovolně, a já je za odměnu všechny upřímně zbožňoval. Tak o co vlastně tomu mému otci šlo?

Měl jsem např. jednu sportovní lékařku, jmenovala se Mudr. Andrea Kuželová. Byla to mladá žena, o osm let starší, vysoká, šlachovitá, sportovně založená dívka, s bohatým tmavě plavým ohonem, který pravidelně nechávala odpočívat na svém levém rameni. Pocházela z rozsáhle medicínské dynastie, abych tak řekl, kde včetně obou rodičů, bratra a různých tetiček a bratranců všichni pracovali ve zdravotnictví. Měla za sebou první rok praxe, no a abych se vrátil k tomu, o čem jsem už mluvil, nevím, čím jsem si to vysloužil, ale Andrea mne od první chvíle zahrnovala neobvyklou péčí a pozorností. První, co mi řekla, bylo, že mám fantastickou krev. Výsledky právě přišly z laboratoře a naměřené hodnoty erytrocytů, leukocytů, trombocytu, hemoglobínu, atd. byly takřka učebnicové. Sama mi ty hodnoty nadšeně ukazovala a přitom se tvářila tak spokojeně, jakoby moje zdraví záviselo jen a jen na ní. A pak jednou – když jsme se už znali nějaký ten pátek - si mi tak zvláště posteskla, že kdyby měla takovou kvalitní krev jako já, určitě by jí už dávno z vděčnosti rozdávala. Od dětství totiž trpěla závažnější formou anémie, proto si kvalitní krve dokázala vážit. Samozřejmě, že jsem byl

polichocen tímto nevšedním komplimentem, o tom nemohlo být pochyb a hned jsem si představoval, jak mi v žilách koluje drahocenné tekuté zlato ... No a první, co jsem udělal, když jsem přišel domů, bylo, že jsem se tímto lékařčíným objevem okamžitě – a velmi samolibě - pochlubil otcí.

A ten zpozorněl!

Ta část jeho osobnosti, která toužila dělat dobré skutky mocně zaplesala.

Cos to řekl synu, lišácky přistoupil ke mne blíže. Rozdávat krev ...si řekl? opakoval po mne nevěřicně. Že by jako ta tvoje paní doktorka rozdávala krev, kdyby na to měla? Výborný nápad! Otcův obličej se náhle radostně zašklebil. „ Ty budeš rozdávát krev, když si tak zdravý – zvolal vítězoslavně – a konečně vykonáš nějaký dobrý skutek! Že mne to samotného nenapadlo.

A pak se mne ještě všetečně vyptával, co si o tom myslím a já si pomyslel, že je to pěkně blbý nápad, ale raději jsem si to nechal pro sebe. Místo toho jsem jen neurčitě kývl hlavou a spoléhal na to, že se na konání dobrých skutků brzy jaksi pozapomene.“

„ A než bych si lámal hlavu nad věcmi všeobecně prospěšnými, myšlenkami jsem se raději vracel k paní doktorce, která mojí bytost povýšila na vzácný příklad náhodné fúze přirozené krásy a nezdolného zdraví, což mi hrozně lichotilo. A kdybych měl krátce shrnout, jaké kouzlo nás dalo dohromady, mohl bych směle tvrdit, že to byla právě ta moje krev. Posléze se k ní přidružili dlouhé procházky vyplněné intenzivními debatami o zdraví a ještě později oboustranný zájem o sport. Ale jinak v tom nic víc nebylo! Posuzováno mýma mlad'oučkýma očima – s Andreou jsme vytvářeli jakýsi bratrsko-sestersky čistý svazek, který se občas blýsknul jemným erotickým nábojem.

Andrea to však viděla určitě jinak.

Vlastně ani nevím, co si ode mne slibovala. Jen jsem měl na paměti, že Dr. Kuželová byla stále ještě svobodná dívka, pravděpodobně intenzivně hledající vhodného partnera. A jasně si vzpomínám, jak se mi při jedné večerní procházce velice důvěrným, hlubokým hlasem svěřila, že je nesmírně šťastná, že má za sebou studium, které bylo dlouhé a velmi vyčerpávající a v průběhu kterého jí na rozvíjení hlubších emocí jednoduše nezbyl čas. Jenže teď – vysvětlovala mi - když splnila úkol, netouží prý po ničem jiném, než po velké zlomové lásce. A já ucukl! Ano – té velké zlomové - té jsem se až lekl. A to i přesto, že to řekla tak nějak neurčitě. Mohl jsem si to vzít osobně, ale také nemusel. Vrcholem pak bylo, když se mne pár dní na to otec nemístně zeptal, zdali se mi *ta doktorka* líbí, což se mne strašně dotklo. Ale pochopte mne, prosím! Byl jsem ještě stále taková hlava jalová a nebral jsem to jako otcův oprávněný rodičovský zájem, ale spíše jako nemístnou invazi do vlastních kalhot, proto jsem se mu natruc nijak nevyjádřil a neřekl jsem ani tak ani tak.“

„No a líbila se vám?“ zeptala jsem se.

Josef chvíli přemýšlel.

„Ale ano; svým způsobem to byla velmi zajímavá bytost. Vyznačovala se jednou pozoruhodnou zvláštností. Barva jejich duhovek byla trošku matoucí, nebyla totiž stejnorodá: jedna, ta pravá byla sametově hnědá, zatímco ta levá byla o něco světlejší a více zelená. Ze začátku jsem ten rozdíl považoval za dosti rušivý moment. Když jsem se jí díval do očí, nevěděl jsem, na kterou barvu se mám více zaměřit, ale časem jsem si zvykl a přestal to vnímat.“

První schůzku jsme si dali, když se vlaštovky začaly po létě připravovat na odlet do teplých krajů. Tito stěhovavý ptáci určovali začátek našich nestandardních

námluv, ale samozřejmě nebyly to jen ty vlaštovky, ale i babí léto a pozvolný přechod na chladnější počasí, vůně dýmu z páleného listí, krásné podzimní západy slunce, dušičky a pálení svíček – tohle všechno nás hodně bralo. První nesmělou pusou jsme si dali začátkem října, na Vyšehradě, nad hrobem Emy Destinové, kterou Andrea nesmírně milovala. Ale k hlubším důvěrnostem jsme jaksi stále nescházeli. A to i navzdory tomu, že jsem si důrazně uvědomoval Andrein podstatný věkový náskok a taktéž míru jejího vynaloženého úsilí, kterým se snažila krotit svoji pohlavní netrpělivost.

Jednoho pátečního večera koncem listopadu jsme zapadli do malé zakouřené hospůdky. Něco jsme pojedli a popili, pak jsme se chvíli procházeli zimními ulicemi, když jsem znenadání navrhl, že bych zaskočil domů pro klíč od jednoho bytů, který byl toho času prázdný. Byt patřil panu Bursovi, který právě odcestoval na víkend za svoji sestrou.“

„To znamená, že s panem Bursou jste zůstali v kontaktu?“

„No jéje! Starý pán zapadl do naší rodiny jako chybějící políčko na rozbité šachovnici. Vlastně se stal naším dědečkem, naším druhým Leopoldem, jen podstatně morálnějším, spořádanějším Leopoldem.“

Ale zpátky k tomu pátečnímu večeru. Andrea byla z jeho nápadu unešená. A ačkoli navenek stále předstírala zdrženlivost a stud, s návrhem souhlasila a ve snaze, aby ten zázrak konečného sblížení nezkazila, nic nenamítala. Jen trpělivě čekala, až se Josef konečně rozhoupe a pak ho doprovodila na refýž. „Počkáš tady na mne, vid?“ zeptal se jí a z krku si sundával červenou mohérovou šálu. Přitáhl si dívku blíže k sobě a přehodil šálu přes její obnažený krk. Lékařka se vzrušením lehce zachvěla. Šálu si pak na krku dlouho upravovala, přičemž se dotýkala chlupaté tkaniny s takovou bázňí, až z toho dostala závratě. Šála byla teplá, ohřátá Josefovým teplem, čímž slečna nabyla pocitu, jakoby se dotýkala jeho obnaženého

těla. „Nejpozději do půl hodiny jsem zpátky,“ řekl a pohladil jí po vlasech. Venku byla přitom taková zima, že se mléčné obláčky páry zvedali od jeho úst k obloze.

„Nasedl jsem na tramvaj, která mne příjemně ohřála a tak důmyslně ukolébala, že jsem se takřka mátožný zvedal ze sedadla a v polospánku se dopotácel domů. Celá rodina už spala, proto jsem dbal, abych se po bytě pohyboval co nejtíšeji. Nepřál jsem si žádné zbytečné otázky, takže jsem se nenápadně propízlil do svého pokoje, ale tam, ...tam najednou – zahlednuvše vlastní postel – přemohla mne nepopsatelná tíha. Napadlo mne, že bych si mohl alespoň na pět minut zdřímnout. Nadělil jsem si tedy kratičkých pět minut a ujišťoval se, že to není žádná doba, že se natáhnu na postel, z tíže se rychle zotavím a poté hned naskočím na tramvaj a vrátím se ke své dívce. Klíč od bytu jsem si pro jistotu raději vložil do ruky, abych na něj náhodou v tom spěchu nezapomněl. A pak už jsem se jen slastně svalil na postel, hlavu zabořil do měkkých polštářů a s tělesným i duševním ulehčením započal odpočítávat sekundy. Postel mi příjemně odlehčovala ruce i nohy ...cítíl jsem se nádherně! A to příjemné ticho ...

Vydržel jsem počítat asi do sto osmdesáti, pak jsem toho nechal a zvedl se z postele. Zase jsem se pořádně oblékl, půjčil si sestřinu šálu a vyrazil do nočního mrazu. Byl jsem však příjemně překvapen, když jsem zjistil, že na ulici nebyla zas až taková zima, jakou jsem očekával a že tramvaj, na kterou v noci vždycky dlouho čekám, okamžitě přijela. Přes sklo jsem koukal na ty tmavé vylidněné ulice – byl jsem stále poněkud zpomalený a ospalý – ale na Andreu jsem se docela těšil. Byl jsem si jist, že na mne počká, i když jsem nedokázal vysvětlit, odkud ta víra pramení. Dorazil jsem na zastávku, vystoupil jsem, objal svou dívku (samozřejmě, že tam byla) a pak už jsme těch pár kroků k bytu pana Bursy došli pěšky. Cesta nám trvala asi tři minuty, kráčeli jsme s Andreou vedle sebe jako bratr se sestrou, avšak jakmile jsem otevřel vchodové dveře, dostal jsem se do zcela jiného světa.

Nevnímal jsem už nic, než naši vzájemnou, poněkud velmi netradiční hru vášní. Andreinou zásluhou totiž nabral večer mimořádný spád, jakoby dostal úkolem vykompenzovat naše dlouhé bezpohlavní námluvy.

Vlastně – když tak na tu noc zavzpomínám, celé se to vyvíjelo tak nějak zvláště; na můj vkus řekl bych až překotně ... Např. samotná Andrea. Byla tak ...tak ...ale jak bych to jen popsal? Byla tak profesionální a tak připravená, až mne to zaráželo! A v duchu jsem se dost divil; vždyť to nebylo tak dávno, co si mi posteskla, jak za studií neměla vůbec čas na lásku. Nikdy bych nepředpokládal, že taková vzdělaná intelektuálka dokáže být tak hravá a rozverná! Ještě jsme spolu nikdy nespali, sotva jsme si dali tu a tam cudný polibek, ale tentokrát, jen co jsme osaměli, Andrea se okamžitě celá vysvlékla - nejen ze svých šatů, ale především ze své cudnosti. Překvapilo mne, že si nesundávala civilní oděv, ale normální bílý lékařský plášť. Jak k němu náhle přišla – nevím! Ladně shodila ze sebe ten kus neforemního oděvu, pod kterým svítily její bělostné křivky. Cítil jsem, jak se mocně pýřím, jaký tázavý pohled na ni vrhám, ale ona mi okamžitě vysvětlila, že v ordinaci tráví tolik času, že nemá cenu se převlékat. Ale vždyť byl pátek odpoledne, ordinaci zavřela před několika hodinami ...? Řekla, že pitvat teď různé prkotiny není čas! A nekladla žádný odpor a neostýchala se! Překračovala limit prvotního studu s neobvyklým chladem. A v podobně střízlivém duchu se mnou i dál manipulovala. Požádala mne, abych si lehl na postel; pronesla to tiše, ale autoritativně. Poslechl jsem jí. Poslouchal jsem jí na slovo. Nestačil jsem se ani pořádně porozhlédnout po pokoji, ale to už si na mne Dr. Kuželová (ano, už to nebyla moje kamarádka Andrea, ale DR. Kuželová) obkročmo dosedala. Před očima se mi mihl její pečlivě zastřižený klín, její pevné břicho a plnější ňadra ...oči mi mámily přesné geometrické tvary – rovnostranný trojúhelník, čtverec a dvě identické kružnice. Žasl jsem, jak se mnou zacházela, jako bych ležel na nějaké

vyšetřovací posteli. Neměla v ruce žádné nástroje, jen se mne citlivě dotýkala po celém těle, jakoby mne vyšetřovala. Co chvíli něžně brala do ruky moje přirození a významně ho potěžkávala, jakoby držela v ruce zlaté cihličky. A laskala mi i podbřišek i prsa i paže. Každý její dotek byl magický a modravě světélkoval. Nikdy předtím jsem nic podobného nezažil. Tváře mi planuly nevšedním vzrušením, trochu jsem se i styděl, jenže pocit bezmoci a studu brzy vystřídalo silné šimrání v nose. Snažil jsem se odpomocť si pravačkou, ale nešlo mi to. Nedovedl bych zvednout vlastní ruku. Zato šimrání sílilo, až se už nedalo snést ...

A tehdy se mi stala zvláštní věc. Pozoroval jsem, jak se Andrea nade mnou pomaloučku předklání, jakoby mne chtěla políbit. Naše ústa byla vzdálena od sebe na pět centimetrů, když tu se mi náhle ztratil veškerý obraz, jako když se omylem stlačí nesprávný čudlík a televize se vypne. A právě tehdy jsem se vzbudil.

Otevřel jsem oči a silně jsem si promnul nos. Pozvedl jsem hlavu, ale místo obličeje své dívky jsem nevěřicně civěl na veselou tvář své sestry. V ruce držela šedivé holubí pérko, které mi strkala do nosu. Pokoj - náš společný dětský pokoj - byl zalit průzračným ranním světlem a já - jak jsem hned zjistil - nebyl jsem vůbec nahý! Stále jsem měl na sobě včerejší svršky a v ruce svíral klíč od bytu pana Bursy. A tehdy se mi obzor vyjasnil.

Ježíšikriste! vykřikl jsem a vyskočil z postele. Kolik je hodin? ptal jsem se v chvatu.

, Půl deváté,‘ odpověděla vyjukaná sestra.

Proboha živého, proboha živého! Zaspal jsem! Já idiot jsem totálně zaspal!

A bez dalšího vysvětlování, tak, jak jsem byl, rozechřátý a mdlý, popadl jsem bundu a vyběhl na ulici, abych chytil první tramvaj. Věděl jsem, že je to pošetilst, ale jakási nutkavá setrvačnost mne poháněla na místo činu. Třeba tam Andrea stále

na mne čeká. Třeba je už celá zmrzlá a stojí tam ztuhlá jak prkno, opřené o zábradlí. Tohle si vážně, vážně nezasloužila, litoval jsem všeho! Když jsem však celý netrpělivý dorazil na refýž, vítalo mne jen liduprázdné sobotní ráno, které s velkým pochopením přihlíželo mým milostným rozpakům. A Andrea? Ta tam už samozřejmě dávno nečekala.; v celé ulici jsem byl jen já, útrpně jsem se rozhlížel po okolí, po krámech, po chodnicích, zdali jí náhodou někde v dálce přece jen nezahlednu. A pak - a to jsem vůbec nečekal - znenadání padl můj pohled na zábradlí od refýže, kde pár metrů ode mne vlál ten nejlapidárnější důkaz – moje červená mohérová šála. Andrea jí tam přivázala. Kdoví, co tím chtěla naznačit? Udělala to přesně v místě, kde jsem jí včera večer zanechal.

Chvilí jsem na tu šálu nechápavě zíral, pak jsem jí odvázal a přivoněl si k ní. Byla cítit po jejím parfému, po kůži ...Škoda, vzdychl jsem si. Strčil jsem si jí do kapsy, otočil se a odpochoval k protější refýži.

Ale proč jen to krátké a flegmatické – škoda? ptáte se patrně. Proč jsem ihned nekoupil kytici čajových růží a neběžel si pro odpuštění před práh jejího domu? Proč jsem se k sakru více nesnažil? Protože i na to jsem přišel až toho rána při fofru, když jsem vyběhl z postele a v mžiku se vezl tramvají. Tam se mi to celé promítlo a náhle vyjasnilo: podrobil jsem své pocity velmi kritickému pohledu a konečně pochopil, že jsem Andrejce sice určitě velmi ublížil, ale že teď utíkám za ní, avšak ne proto, abych jí získal zpátky a abych zachránil náš slibný vztah, naši lásku, nýbrž proto, abych... abych se jí omluvil – přátelsky omluvil. Toto vnitřní procítění slova přátelsky bylo velmi důležité. Pamatuji se, jak mne to tehdy mrzelo; vyčítal jsem si, že jsem jí dlouhé měsíce tahal za nos, ale snad uznáte sami, že se některé věci v lásce a ještě ke všemu ve věku osmnácti let jednoduše nedají poznat hned.

A myslel jsem si, že se s Andreou brzy uvidím, že si dáme opět schůzku, kde si všechno pěkně vysvětlíme, ale ...ničeho takového už mi nebylo dopřáno!

Místo schůzky jsem si musel vystačit s jejím rozzlobeným hlasem v telefonu. Přesto, že jsem jí celou sobotu několikrát volal, abych se jí omluvil, po celou dobu se nechávala pěkně žensky zapírat. Sama mi pak zavolala v neděli večer, ale nedopřála mi žádného prostoru k vlastním omluvám. Jen mi donekonečna vyčítala, že na mne v tom hrozném mrazu čekala ještě další půldruhé hodiny a i když jsem nepřicházel, stále mne (v duchu) hájila, stále nechtěla připustit, že bych byl schopen se k ní tak nelidsky zachovat. Ale od teďka – hořce mne ujišťovala – od teďka by prý na mne nebyla ochotna čekat ani minutu. Ba co víc: zlomeným hlasem zdůraznila, že by ani neudělala pro mne nic, ani kdyby mi šlo rovnou o život! Tuhle poslední větu dodala velmi rozzlobeně! Pamatuji se však, jaké dlouhé ticho po ní nastalo. Andrea ztratila řeč! Mlčela, jakoby se silně zarazila a o něčem tiše přemýšlela. Patrně si vzpomněla na lékařskou přísahu, kterou nedávno na své promoci složila. Její vznešený obsah šel jen těžko dohromady se slovy, které právě vyslovila. Možná uvažovala, že by je vzala zpátky, ale přesto stále mlčela. I já jsem mlčel! Jenže přísaha-nepřísaha, teď už vím, že není na světě většího zločince, než je ponížené ego! Možná právě díky jeho despotickému diktátu je nevzala zpátky. A tím zažehla v mé paměti jiskru nesmrtelnosti, díky které si budu svoji sportovní lékařku Mudr. Kuželovou nadosmrti pamatovat.

Když jsem byl pak asi po roce nucen opět vyhledat sportovního lékaře, Andreu jsem v její ordinaci již nenašel. Místo ní seděl za stolem vetchý bělovlasý doktor, který mi sdělil, že Dr. Kuželová změnila působiště a šla pracovat do nemocnice.

Po Andrejce mi tedy nezbylo vůbec nic, krom zdravotní karty, kterou mi kdysi tak nadšeně zakládala. Nepodržel jsem si v paměti žádné významnější vzpomínky, ke kterým bych se i po letech rád vracel. Kvůli ní jsem neměl ani zlomené srdce,

ani jiné neduhy spojené s láskou mne netrápily. Vlastně bych mohl říct, že jak tiše do mého života vstoupila, tak nenápadně mi ze života vyšuměla. Potřeboval jsem nabrat určitý časový odstup, abych pochopil, že Andrea byla pro mne příliš sofistikovaná, že byla příliš zralá, příliš dospělá, příliš vážná, příliš spěchající k tomu, aby jsme mohli tvořit smysluplný pár. Přesto bych jí křivdil, kdybych zapřel, že neměla pro mne žádný přínos. Měla, a velký! Téměř vizionářsky předznamovala, s jakým typem žen se budu v budoucnosti seznamovat. Ale především – abych na tomhle místě nezapomněl ani na otce a na jeho přísný diktát, kterým mi nařizoval vyjádření pokory a vděku zato, že stále žiji - začal jsem konat dobré skutky: čas od času jsem podaroval svou zázračnou krev. Poprvé, podruhé, potřetí ...

Celkem 43 – krát.“

„ Tak vidíte,“ říká a navazuje na příhodu s kómatem, „ už jsem tu dávno neměl být! A když si to spočítám, řekl bych, že celý život utíkám před životem a že už jsem několikrát *skoro* řekl sbohem, ale nakonec se to pokaždé nějak zvirtlo a já ještě nedostal svolení. Zatím jsem ještě stále tady. Bydlím ve Vocelově ulici,“ což mne překvapí, neboť to místo není tak daleko od mého bydliště. Mezi mým novým domovem a jeho starým je přibližně půlkilometrová vzdušná čára. A pochlubí se mi, že když přistoupí k oknu, naskýtá se mu nádherný výhled na Václavské náměstí. Místnost, ve které bydlí, je prý jen taková malá a studená komůrka, kterou nikdo neobývá; není tam ani elektřina ani topení. Ale má alespoň střechu nad hlavou.

Zeptám se ho, jak dlouho je na ulici a on mi smutně odpoví, že už dlouhé tři roky. Upřímně řečeno, když to slyším, říkám si, že jsem buď tak naivní nebo tak dětinská, že si nedovedu reálně představit sebe samu v podobné situaci.

A když si Josefa podrobně prohlížím, (vidíme se zblízka už po několikáté), zjišťuji, že si mění oblečení. Zimní pérové bundy má asi tři, k tomu nosí obvykle džíny anebo hnědé manšestráky, na nohou má tenisky. Oblečení nemá nejčistší, ale nemá si ho kde vyprat. Existuje jen jedno místo – napadlo mne ve zbrklosti – kde by si mohl svoje svršky vyprat: v mamčině poctivé pračce. Ale jakoby odtušil sled mých myšlenek, okamžitě dodává, že rodiče zemřeli, neupřesnil sice kdy, ale stalo se to prý už dost dávno. Od rodičů vedl už jen krůček k sourozencům: k bratrovi a sestře. Nechtěl o nich hovořit, ani když jsem se na ně otevřeně zeptala. Proč asi? Ono výstižné mlčení patrně nevzešlo z velké lásky. U sestry se dokonce pochlubil, že již několik let nezná její adresu.

Josef tedy nejenom, že neměl stabilní práci a pořádné bydlení, neměl ani rodiče a ke svým nejbližším – k sourozencům – spálil všechny mosty.

Jednoho dne mi začne sám od sebe vyprávět o své ženě. Vzhledem ji přirovnává ke mně, což zprvu nevím, zdali mi má lichotit, či nikoli. Řekl, že byla sice o něco vyšší než já, ale že měla stejné černé vlasy jako já a že jsem se jí všeobecně dost podobala. Pozorovala jsem, jak se v myšlenkách soustředěně vracel do svého mládí a vyrozuměla jsem, že ji považoval za signifikantní bytost svého života. Brali se z velké vášnivé lásky a přesto, že vydrželi spolu jen dva a půl roku, Josef měl pocit, jakoby prožili spolu přinejmenším deset let. Nebyl ale zahořklý. O své ženě mluvil hezky, někdy až moc hezky. Nečekaně hezky! Neprozradil mi sice o ní zatím nic souvislejšího, ale z těch několika poznámek, které mimoděk utrousil, vyplynulo, že si jí musel velice považovat, ale že si zároveň musel uvědomovat vlastní slabost nebo nepřízeň osudu. Jenže v těch počátcích našich rozhovorů, o kterých mluvím, jsem tomu všemu ještě zdaleka nerozuměla. Josef totiž postupoval velmi opatrně. Otázky, které jsem mu kladla, nesměly postrádat určitou

poezii, určitou rafinovanou melodií, která by ho naladila na tu správnou notu. Začala jsem např. pochvalou a řekla jsem mu, že má velmi hezké ruce. Ale on je skutečně měl; z mé strany to nebyl žádný dopředu promyšlený kompliment. On je vážně hezké měl. Samozřejmě, byly to ruce padesátiletého muže, byly suché, popraskané a neošetřené, ale v jádru to byly hezky formované sošné končetiny. Fascinovala mne zejména ta jejich velikost, kostnatost a opálenost, a v duchu jsem si říkala, že by se k těm dlouhým prstům zatraceně hodil nějaký pěkný pečetní prsten, třeba z onyxu nebo ze záhnědy, vedle se snubním prstenem, jehož připomínka mne přiváděla přesně tam, kam jsem se už v rozhovorech dávno chtěla dostat. Tento muž přece musel být kdysi velmi milován. Cítila jsem to – i když jsem nevěděla, odkud ten pocit přichází – ale byla jsem si jistá, že jeho milostný náboj slavil u žen docela slušný věhlas. A to ne jednou, prosím(!), ne jednou ... Doktorka Kuželová byla teprve první vlaštovkou. Proto jsem mu položila otázku, která – jak jsem náhle zjistila – měla svůj specifický půvab. Neptala jsem se přímo, ale zeptala jsem se poeticky:

„Pamatujete se na svůj snubní prsten?“

„Pamatuji,“ odpoví Josef věcně, „ale nečekejte ode mne nic romantického. Pocházely z malého zlatnictví, které stálo na rohu naší ulice. Dva zlaté kroužky, nic víc. Tenké. Bez vsazených briliantů nebo gravírování. Byli jsme chudí. Tedy,“ řekne, aby vše uvedl na pravou míru, „já byl vždycky chudý, ale ona nebyla a ani nemusela být. Uvnitř sebe, víte,“ a ukazováčkem ukáže nejprve na hlavu a potom jí plynule sklouzne až ke srdci, „si musela prožít velké dilema. Patří jí všechna čest!“

Tato věta se mi hluboce vryje do paměti!

„Když byly nové, ...ty prstýnky“ pokračoval, „řekl bych tak první půlrok se krásně třpytily na slunci. Později, protože jsme je oba hrdě nosili a nesundávali si

je ani v práci, zlato se poškrábalo, a to už nebyly tak hezké.“ A já poslouchám tu krásnou metaforu o hladkém zlatu, které se musí časem nutně poškrábat, přestože vím, že její hloubku si Josef neuvědomuje.

„ Natálie, ... když uklízela nebo myla nádobí, nikdy si ho nesundávala. Byla na něj hrozně pyšná.“

Takže Natálie, poznamenala jsem, jen tak pro sebe.

„ A co se stalo posléze s tím vaším prstenem?“

„ Jednoho dne, když už to všechno nebylo aktuální, jsem ho sundal a odložil zpátky do původní krabičky. No a jednoho dne o mnoho let později jsem si na něj vzpomněl, nikoli však z nějakých sentimentálních pohnutek, nýbrž z chladných ekonomických důvodů, vyndal jsem ho z krabičky a musel se s ním nadobro rozloučit. Skončil na pultě jedné zastavárny a bylo po srandě!“

Přiznám se vám, že ani nevím, co jsem vlastně očekávala od těchto nevšedních rozhovorů s Josefem. A nemůžu ani s přesností říct, co bylo pojátkem nás dvou, co nás k sobě táhlo, resp. co táhlo mne k němu – ano takhle nějak to bylo přesné. Naše *schůzky* se stávaly poznenáhlu pravidelnými; přibližně jednou do týdne jsme se potkali a chvíli spolu rozmlouvali. Hned jak jsme se uviděli, přivítali jsme se jako staří přátelé, já se pak postavila na chodníku oproti němu a zatímco on mluvil, já ho poslouchala a přitom pozorovala jeho přebujelý knír a přerostlé vlasy. Kolemjdoucí po nás okem pošilhávali, ale jelikož panovala veliká zima, každý si radši hleděl svého. Cíle našich krátkých rozprav se dost lišily: Já se těšila na novou historku, kterou mi zpřístupní, zatímco on se nejspíš těšil na moji pravidelnou dobročinnost.

V den Vánoc jsem si odpoledne dopřála kratší sváteční procházku. Delší dobu jsem měla v plánu, že se půjdu do té Vocelové ulici osobně podívat. V žádném případě jsem však nechtěla jít za Josefem nahoru, ...to ne, to určitě ne. Spíše jsem tam šla jen tak na obhlídku, abych se podívala, v jakém domě to vlastně bydlí.

Když jsem na místo dorazila, stál přede mnou celkem nevysoký třípatrový dům, který měl tu zvláštnost, že ačkoli se nejednalo o žádnou dlouhou stavbu, jeho světlé průčelí se pyšnilo dvěma samostatnými vchody. Tím se dům automaticky dělil na pravé křídlo, ve kterém bydleli rodiny a na levé, kde se nacházely četné nebytové prostory, které vlastník domu – jakýsi šikovný právník – pronajímal doktorům různých specializací. Takže, pakliže jste otevřeli levé prosklené dveře, mohli jste za nimi najít ordinace neurologa (což byla právníkova sestra), potom ordinaci fyzioterapeuta, ortopeda a rehabilitaci, zatímco pravé dveře ústily na užší chodbu, která vedla k pěknému točitému schodišti s filigránským zábradlím. V této části domu bydlelo těch několik rodin (asi tak pět nebo šest), no a samozřejmě, tu se nacházelo ve třetím patře i Josefovo velice nenápadné soukromí. Jeho jedinou sousedkou se stala paní Drozdová, velice plachá a osamocená bytost, důchodkyně, která měla zpočátku z Josefa panickou hrůzu. Ale stačí si jen představit, za jakých okolností se tihle dva poprvé potkali a její bázlivý postoj se dal celkem pochopit. Paní Drozdová totiž bydlela dlouhé roky na svém patře úplně sama, skoro žádné návštěvníky nepřijímala, takže když jí jednoho dne kdosi zaklepal na dveře, nedovedla si představit, kdo by mohl za nimi stát. Otevřela je a uviděla omšele oblečenou vysokou kostnatou postavu s rozevlátými prošedivělými vlasy, s černým hypnotickým pohledem a s knírem jako baron. Josef jí slušně pozdravil, představil se jako její budoucí sused a poprosil jí, zdali by mohl používat její toaletu, která nebyla součástí žádného bytu, ale byla situovaná samostatně na chodbě. Paní Drozdová se před Josefem několikrát pokřižovala, poté mlčky přitakala a protože

v duchu očekávala, že to nečekané démonické zjevení okamžitě vytáhne na ní kudlu, rychle zabouchla dveře. V rozrušení se pak zpětně ptala - na co že se jí to vlastně ptal – zdali může použít její toaletu? Hrůzou se ještě jednou otrásla a několik následujících dní pak žila ve velkém stresu. Přes den čas od času sebrala odvalu a vykoukla ze dveří, zdali tam nezachytí nějaké podezřelé lidské chvění, nebo dokonce opět nespátří to divné individuum, ale na třetím patře panoval absolutní klid. Někdy měla pocit, že skutečně slyší na chodbě pohyb, jemný příjemný šramot, šelest, někdy i tiché pozpěvování nebo veselé pískání. To ji mile překvapilo. V těch chvílích samozřejmě nechtěla zvědavě vystrkovat hlavu, aby se přesvědčila, ale zvědavá byla. Častokrát jen tak postávala za dveřmi a alespoň poslouchala. Ale kdyby mohla sama rozhodnout, tak by se toho vetřelce nejraději zbavila, aby nastolila dřívější řád, který tam kdysi panoval. Ale to nešlo, ...to pochopitelně nešlo udělat.

A tak od chvíle, co se Josef poprvé objevil ve třetím patře domu na Vocelové ulici, prošly dny, týdny a měsíce, přesto nebyl v domě zaznamenán žádný kriminální čin. Nikdo nebyl ani obtěžován, ani vykraden, ani zabit; nikomu nebyla ani uříznuta hlava, ani žádné jiné nepřístojnosti se nekonaly. Dokonce paní Drozdová začala být posléze i kapánek žensky netrpělivá. Neboť ten velký, opálený podivín nejenže se ukázal být krotký jako beránek, on si dokonce velice často prozpěvoval staré milostné šlágry, které paní Drozdovou mocně dojímaly. Anebo se stávalo, že přešly celé dlouhé dny, kdy byl tak rafinovaně zticha, že ji to začalo znepokojovat. Poté, co se přestala Josefa bát a poté, co pochopila, že jí žádné nebezpečí nehrozí, uvědomila si, že se jí najednou na patře bydlí lépe, že se necítí tak sama a že by toho zvláštního chlápka opět ráda potkala. Jenže po ránu, když Josef dům opouštěl, pobývala ještě v noční košilce a v župánku a když se večer navracel do domu, to už byla zase ona na dvacet zámků zavřená. Její

zvědavost nebyla ani po několika měsících ukojena a tak jí Josefova neprůhlednost připadala přímo šalamounská.

Přes období Vánoc a Silvestra se naše cesty nezkřížily. Potkala jsem ho až začátkem ledna a to už minuly i Tři králové. A podobně jako každý normální člověk i já měla hlavu plnou různých novoročních předsevzetí a nápadů a Josefem jsem už byla natolik nakažená, že jsem se v duchu ptala - ale co on? Podařilo se mu přes svátky zosnovat alespoň jeden fungující plán, který by ho konečně vysvobodil z pevných spárů chudoby. Anebo jsou všechna ta předsevzetí u bezdomovců zbytečná, neboť bahno je příliš hluboké, měkké a kluzké a chybí pevný opěrný bod. Anebo - přemýšlela jsem – má li v úmyslu potáhnout svůj žebrácký úděl i následujícím (už) čtvrtým rokem, ale tato myšlenka mi znenadání připadala nezralá až sarkastická.

Josef stál ve své tlusté péřové bundě hned vedle šoupacích dveří samoobsluhy. Občasný závan vytopeného člověčího tepla a pachu potravin, který ho ovanul, kdykoli se dveře otevřely, mu asi dělal dobře.

„ Co jste dělal o Vánocích?“ zeptala jsem se ho.

„ Domluvili jsme se s partáky, že půjdeme na polévku. Několik jsem jich pozval *ke mně nahoru*, tam jsme zapálili svíčky a povídali si o životě, vzpomínali na zesnulé a na rodiny.“

„ Měl by jste si najít přítelkyni.“ řekla jsem nesměle.

Josef neprotestoval. Velmi ochotně přiznával, že by svoji žebráckou hůl rád s někým sdílel, ale ..., víte, já bych jí stejně neměl co nabídnout! Jenom holou náruč a polibky, ...a to je pro život málo.“

„ A co vaše žena?“ ptám se opatrně. „ Ví to, že jste na ulici?“

„ Neříkejte jí moje žena! Není to moje žena!“ ohradil se kategoricky.

„ Dobře, ale ví to, že jste ...“

„ Co já vím,“ skočil mi prudce do řeči. „ Říkám vám, že to už není moje žena. A je jí to jedno, kde jsem a co jsem. Všecko je to už strašně dávno.“

„ Čím se zabývá? Co dělá?“

„ Nedělá nic. Nemusí! Žhne v cizině pod blankytnou oblohou a horkým sluncem.“

(A nikdy jí není taková zima jako právě teď mne – určitě si pomyslel.)

Odvrátil pohled a vše ostatní, co měl na srdci, zamlčel. Nemělo cenu dále se vyptávat. Jenže jak jsem to mohla vědět? Mluvil o ní přece dvakrát a to vždycky tak klidně a neosobně. Jakmile jsem chtěla vědět víc, osopil se na mne.

„ Nevyptávejte se neustále na ní! Prosím! Dejte mi s ní svatý pokoj. Jinak vám už nikdy nic neřeknu!“ Tu jsem se musela ohradit. Řekla jsem mu, že jsem to tak nemyslela. Ale co a jak vlastně, to jsem sama nevěděla. Prosila jsem ho o prominutí, s vysvětlením, že jsem neměla ponětí, že tato věc je i po tolika letech tak citlivá. Ale jaká věc a jak citlivá? Pojmenovávala jsem tu něco, o čem jsem neměla ani tušení. Ale nepomohla jsem si. Tímto špatným entré jsem spolehlivě zazdila jakoukoli další komunikaci. Nic víc už jsme si pak neřekli. Otočila jsem se a šla rovnou domů. Nakonec, ...co mi je po tom, jestli někdo ví nebo neví, že je ve srabu. Když už nemá rodiče a ženu, má alespoň sourozence, o těch přece mluvil. A potom ...mohl by mít i nějakého potomka... Jakmile mne napadla tato myšlenka, zpomalila jsem krok a ještě jednou se za ním otočila. Právě si přikládal k ústům svoji milovanou láhev, vypadal tak klidně a vyrovnaně, tak proč *já* se vůbec trápím?

Následující dny jsem se mu záměrně vyhýbala. Rozhodně jsem netoužila po žádné další trapné konverzační pasti. Oblíbenou samoobsluhu, kam jsem chodila a před kterou měl Josef své stanoviště, jsem vyměnila za jinou, v okolí je jich přece fůra, tak proč chodit pořád do té stejné. Třeba ta v Topolové ulici je celkem slušná. Když budu potřebovat, stříhnu si to přes Londýnskou a když se na obzoru vynoří pestrými barvami pomalované zdi pizzerie Roma, k cíli to budu mít už jen na pár kroků.

Jenže Josef se nezlobil. Josef tady opět byl! Opět se mi připltl do cesty, neboť tu bylo ještě mnoho věcí, které jsme si měli říct. Takový on už zkrátka byl. Někdy nevrlý a velmi neosobní, zatímco za pár dní samý úsměv a lichotivá dvornost. Byl už konec ledna - pomyslela jsem si a vzduch se trochu oteplil. Ale vedle všech těch rozptylujících myšlenek jsem stále nevěděla, jak se mám tvářit. Až když jsme se oba postavili k sobě tváří v tvář a já se nechávala obměkčovat jeho nadmíru vstřícným, pozitivním přístupem, uznala jsem, že tu není žádný prostor pro jakékoli dřívější trpkosti. Zapomeneme na všechny špatné nálady a začneme od znovu.

Josef mne přivítal slovy: „ Dlouho jsem vás neviděl,“ které vyslovil tak lehounce a něžně, až mne to překvapilo. A bez jakýchkoli známek nedávného dotčení hned pokračoval: „ Kdepak jste se mi ztratila? Tolik jsem vás vyhlížel a vy nikde ...!“ Nezmohla jsem se na nic jiného, než že jsem pokrčila rameny a řekla, že jsem měla hodně práce. Čert vem, že to vůbec nebyla pravda a že jsem se o něm, za tu dobu, co jsme se neviděli, tolik napřemýšlela, až jsem se zpětně kárala, že si takovou pozornost ode mne vůbec nezaslouží. Ale tohle jsem se mu samozřejmě ostýchala říct a tak jsem raději já položila otázku:

„ No a ...jak jste se měl vy?“

„ Chyběla jste mi! Ale pokud bych měl odpovědět na vaši otázku, tak vězte, že já se mám vždycky dobře,“ řekl spokojeně. Pod knírem se mu objevil onen příznačný jemný úsměv, který mi připomněl bývalou přátelskost a vitalitu našich dřívějších rozhovorů a tak jsem si mohla vybrat: buď zůstanu ve vztahu k němu ponořena do hořkosti a dotčenosti a naše známost se poznenáhlu rozplyne, anebo z ní lehce vyplavu a vše půjde pěkně *po starém*.

„ Podívejte se,“ řekl nakonec, „ možná by jste stále chtěla něco vědět. Něco slyšet. Ale možná, že je to právě naopak. Možná, že se právě já potřebuji vypovídat. Možná bychom si mohli k tomu příběhu i sednout a něco vypít. Ovšem jen v případě, že vám to nebude nepříjemné. Co říkáte?“

„ Mám tomu rozumět, že mne zvete ...“ zarazila jsem se v tom, jak pokračovat, „ že mne někam zvete? “

„ Můžete si to vyložit, jakkoli budete chtít. Chtěl bych vás zavést na jedno místo.“

„ Na jaké místo?“

„ Řeknu vám to, až tam dorazíme. Platí?“

Neměla jsem moc času na rozmyšlenou. Vlastně jsem neměla žádný čas na rozmyšlenou. Věděla jsem jen, že když se teď ve jménu slušného – ne – odporoučím, budeme zklamáni oba. To určitě, nejenom on, ale já též. Jemná trhlina mezi námi se rozestoupí a s přátelstvím bude amen. Když řeknu – ano – dozvím se něco, s čím si už dlouhou dobu lámu hlavu a v čem budu mít konečně jasno. Spolu navštívíme jakési záhadné místo a moje zvědavost bude postupně ukojena, ale – bojím se? Bude mi to nepříjemné? Stát veřejně vedle tohoto společenského vydědence? Hlásit se k němu. Nebo raději předstírat, že k sobě nepatříme a po celou cestu nepromluvit spolu ani slovo. Co když vedle něho ztratím svůj lesk

coby občanky, která si pravidelně a včas platí účty, daně, hypotéky... Co když z té jeho zjevné zanedbanosti padne lehký stín i na mne?

Naše pohledy se střetli. A ten jeho konejšivě prozrazoval, že bych se bát rozhodně neměla.

„ Dobře,“ řekla jsem tiše, „ můžeme vyrazit!“ Neznělo to však nijak přesvědčivě.

To, co se celou dobu cesty (jeli jsme tramvají) zdálo být jako vzrušivé překvapení, se nakonec ukázala být obyčejná kavárna, jakých jsou ve městě tisíce. Smíchov a jedna její menší nenápadná ulice se stala místem, kdy ustaly naše kroky. Ocitli jsme se před prahem jedné malé ponuré kavárničky a mne nezbývalo, než se k Josefovi veřejně přihlásit.

Dovnitř vstoupil jako první on, já ho následovala. Všecky stoly byly stále prázdné, nikde nikoho, ani číšnice nebyla přítomná, jen jakýsi synchronní smích, který se ozýval odněkud z útrob kavárny, dokresloval první společné chvíle, než jsme se usadili. Uvnitř panovalo příjemné prázdné přítmí. Vzala jsem za jednu ze židlí, která byla otočená zády ke dveřím, ale Josef vytáhl jinou a džentlmensky mi jí nabídl. Když jsme se konečně usadili, chvíli jsem se nemohla ubránit jakési divné bezmoci. Nejspíš to muselo být na mne i znát. Šeptala jsem si v duchu – co tu dělám? S kým tu tak zdánlivě suverénně sedím? Co tu proboha pohledávám? Možná, že bych si teď měla sebrat všechny věci a utéct zadním vchodem ...ale v nenadálém úprku mne zastavil blazeovaný pohled poněkud rozladěné číšnice, která se objevila nad našimi hlavami. Asi jsme si dovolili hodně, když jsme jí v půl jedenácté dopoledne vytrhli z jejího cenného pracovního klidu. Její přítomnost však situaci vůbec nevylepšila, spíše naopak. Dáma se nerozpakovala dávat nám

najevo, co si právě myslí. Očima nás jakoby počítala, skákala z jednoho na druhého a zase zpátky, ale matematická rovnice $1 + 1 = 2$ jí stále nevycházela.

Poté, co si nás dokonale obhlédla, zeptala se, co si dáme a pak energicky odkráčela k barovému pultu. S Josefem jsme stále svorně mlčeli, sundávali si kabáty, tiše obhlíželi interiér kavárny, zvykali si na naši první schůzku. Až v okamžiku, kdy číšnice přinesla dvě vídeňské kávy a jednoho Fernetu, Josefův jazyk se pozvolna rozvazoval. Otočil se ke vchodovým dveřím a tajemně na ně ukázal: „ Tady to všechno začalo, u těchto vchodových dveří, jednoho májového dne.“ Podíval se tázavě na mne, jakoby kontroloval, zdali ho poslouchám, či nikoli. Následovala jsem jeho pohled ke dveřím a snad právě tam v té opuštěné kavárně jsem poprvé připustila, že se ta pomyslná Josefova kniha, kterou v něm po celou dobu zřetelně vidím, právě otevírá! Tušila jsem, že v ní najdu mnoho zajímavě popsanych listů a možná už jen několik, které zůstaly zatím prázdné. A ráda bych si tou knihou spěšně prolistovala, přesně tak, jak to dělávám, když si nějakou novou zakoupím. Už když stojím u pokladny, obestře mne pocit lehkého vzrušení a když přijdu domů, položím si jí do klína a vnímám jí nejprve sensoricky: vezmu jí do ruky a ohmatávám ji. Také si k ní přičichnu, neboť miluji vůni nových knih. Pak následuje rychlé listování, kdy namátkou zkoumám napsaný text, přečtu některé věty nebo pasáže a vytvářím si předběžný obraz.

„Víte,“ Josef odvrátil pohled ode dveří, „ od té chvíle, co jsem poznal svoji ženu, jsem občas přemýšlel o tom, jak se některé věci v životě dají do pohybu právě tím, že někdo otevře dveře a vstoupí do místnosti. A vy si přitom zpočátku vůbec nestačíte uvědomovat, že se už nacházíte v tom mámivém proudu, který je tak živelný a nespoutaný, ale který je zároveň tak svůdný a lákavý, že vás to někdy upřímně vyděsí. Ale už se takříkajíc vezete a už to nikdo a nic nemůže změnit. Madam?!“ Josef mne oslovil. „Vidím, že se vám to nějak nezamlouvá. Zdá se vám

to fatální, že? Nuže ano, někdy to fatální je, neboť když se podívám na svůj nejsilnější životní příběh, mohu říct jen tolik, že začal právě tím, že se otevřely dveře ...“